

CREENCES I VISIONS ACTUALS DE L'AVALUACIÓ FORMATIVA

Núria Martínez i Molist

Tal com hem anat comentant en els capítols anteriors, la incorporació de les universitats a l'Espai Europeu d'Estudis Superiors ha obligat a modificar i adequar els seus ensenyaments, inclòs el concepte d'adquisició de competències per part de l'alumnat.

Això ha fet que els professors hagin hagut d'adaptar molts aspectes de les seves programacions i formes de treballar per tal de desenvolupar en els alumnes aquestes competències. Com hem anat veient, l'avaluació és una part molt important d'aquestes pràctiques docents que s'han hagut d'adaptar a les noves demandes.

Al llarg del llibre s'han analitzat diferents aspectes de l'avaluació, concretament de l'avaluació formativa, donant una visió que va de la definició i explicació d'aquelles idees més generals sobre aquest terme, passant pels processos psicològics que es desenvolupen i les creences i vivències que poden tenir els docents en l'aplicació d'aquest tipus d'avaluació. I per últim, concretant alguns exemples d'avaluació formativa en assignatures de Grau de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.

Aquest capítol pretén recollir les principals conclusions extretes:

Es defineix l'avaluació formativa com un procés en el qual l'alumne ha de continuar aprenent, regulant els seus propis aprenentatges a partir del *feedback* per potenciar un aprenentatge més significatiu i funcional.

Per tant, l'adopció d'aquesta nova cultura avaluadora ha de permetre al professor poder observar i valorar les possibles dificultats i necessitats dels alumnes en tot moment, per poder prendre decisions sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i aportar *feedback* per poder-lo millorar, oferint a l'alumne un clima positiu dins l'aula en el qual se senti còmode i motivat.

També li ha de permetre utilitzar noves metodologies i formes d'actuar que impliquin acompanyament continu del professor, utilització dels coneixements, pràctica en entorns reals i complexos i cooperació i treball en grup per tal de desenvolupar habilitats que li seran útils al llarg de la vida.

D'altra banda, l'avaluació formativa ha de permetre a l'alumne prendre decisions sobre el procés d'avaluació, fent-lo conscient del que s'espera d'ell en cada moment del procés d'ensenyament-aprenentatge i de fins on ha d'arribar.

Això farà que la utilització d'aquest tipus d'avaluació impliqui en molts casos la percepció de la pèrdua d'autoritat del professor davant dels alumnes pel fet que aquests interactuen, decideixen i comparteixen aquesta tasca amb ell, i això en alguns casos pot comportar-li inseguretat o incomoditat, ja que sempre ha desenvolupat aquest procés sota el seu criteri, moltes vegades de manera oculta o no massa clara.

El més fàcil per als professors és utilitzar un sistema d'avaluació tradicional, al qual ja estan acostumats i dominen a la perfecció i els alumnes, a més, ho poden entendre fàcilment perquè és el que han viscut sempre. En l'avaluació formativa, en canvi, s'han de detallar les informacions sobre l'avaluació de forma progressiva al llarg del procés d'ensenyament-aprenentatge perquè l'alumne assimili el funcionament i el que se li demana i així pugui anar regulant el seu aprenentatge i millorant els resultats.

A més, sovint s'interpreta que és necessari destinar molt de temps a les correccions de tantes tasques i treballs continus que es demanen en un procés com aquest, però s'ha de procurar fer una bona planificació que permeti moments en què els alumnes valorin, corregeixin i detectin els propis errors i els dels altres utilitzant estratègies d'autoavaluació, coavaluació...

La dificultat d'avaluar competències (que inclouen actituds, coneixements i procediments) en una determinada situació real i haver-ho d'entrelligar tot amb la utilització d'instruments diferents que es complementin entre ells per poder-les valorar, en moltes ocasions pot saturar o confondre alumnes i professor; no obstant això, una correcta especificació i una clara planificació de l'aplicació de cada instrument en el moment adequat possibilitarà analitzar el nivell d'aprenentatge, corregir els errors i per tant millorar, sempre i quan els instruments que s'utilitzin impliquin: coneixement, comprensió, expressió, reflexió, crítica i aplicació, i tot això, en un entorn de compromís, responsabilitat i presa de consciència de les limitacions i possibilitats.

A més, han de possibilitar la participació de l'alumne, no només en l'estructuració de l'avaluació (elecció i creació d'instruments, definició de criteris d'avaluació...), sinó també adoptant el paper d'avaluador. Per aquest motiu, és necessari que quan el professor vulgui crear un instrument d'avaluació pensi en el context on s'haurà d'aplicar, amb el nivell i característiques de l'alumnat, amb el que es vol avaluar, en el moment en que es vol fer i amb la funcionalitat i utilitat d'aquesta activitat d'avaluació en si.

Tenint en compte aquest seguit d'idees, es proposen alguns suggeriments per introduir l'avaluació formativa en les assignatures:

- No cal crear nous instruments d'avaluació, només cal adaptar-los, ja que segons com s'utilitzin, quines finalitats tinguin i la qualitat del *feedback* que ofereixin poden ser útils per portar a terme una avaluació formativa.
- Podem proposar tasques grupals als alumnes; activitats en les quals s'autoavaluïn, s'avaluïn entre iguals i de forma dialogada amb el professor. Així, la correcció d'aquestes tasques no suposarà una sobrecàrrega per al professor i facilitarà el *feedback* a l'alumne.
- Fer preguntes orals llançades a classe amb un objectiu clar, que prenguin consciència dels continguts importants i que això faciliti el seu estudi i un aprenentatge de qualitat.
- Proposar tasques en petit grup de curta durada, durant les quals hagin de discutir sobre un tema, resoldre un cas, respondre preguntes...
- Portar a terme exàmens i treballs convencionals, incorporant-hi *feedback* i oportunitats perquè l'alumne pugui millorar les seves respostes, contrastant la seva feina amb la dels companys/es i models d'excel·lència.
- L'ús de les TIC, dins l'horari lectiu o fora, ofereix facilitats en el procés d'avaluació formativa ja que permet elaborar documents compartits, conèixer i compartir tasques d'altres companys, tenir a l'abast models de bones pràctiques, qüestionaris autoavaluatius, espais de debat oberts...

I es mostren alguns exemples d'aplicació real de l'avaluació formativa en assignatures del Grau de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, concretament en les assignatures *Projectes escolars d'educació física; Aprenentatge i desenvolupament motor; Esports individuals III-Natació; i Competències bàsiques en el medi aquàtic*. En els quatre casos s'explica l'assignatura i la metodologia de treball, l'estructuració i valor de les tasques i activitats d'avaluació i la seva temporalització, els instruments utilitzats, les consideracions sobre els resultats obtinguts en aquesta proposta i les percepcions que n'han tingut els alumnes després d'haver-la viscut.

Després d'haver analitzat i estudiat diferents visions i aspectes de l'avaluació formativa i d'haver-los aplicat obtenint-ne uns resultats satisfactoris, us animem a adaptar aquestes idees a la vostra tasca docent, sabent que és un repte difícil que es pot anar millorant al llarg dels anys i que de ben segur us aportarà enriquiment personal i professional.